

<http://dx.doi.org/10.16926/gea.2023.02.14>

dr Mariusz PARADOWSKI

<http://www.orcid.org/0000-0003-0874-5181>

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

e-mail: m.paradowski@ujd.edu.pl

Przestępstwa budowlane w polskim systemie prawnym

Streszczenie

Niniejszy artykuł podejmuje problematykę dotyczącą przestępstw budowlanych w polskim systemie prawnym. Na wstępie, jako wprowadzenie do dalszej dyskusji naukowej, autor dokonuje analizy pojęcia przestępstwa w prawie karnym. Następnie opracowanie omawia przestępstwa budowlane: udaremnienia czynności organów architektoniczno-budowlanych lub nadzoru budowlanego, wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie bez posiadania odpowiednich uprawnień budowlanych lub prawa wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie. Dalej tekst zwraca uwagę na przestępstwa budowlane naruszenia obowiązku utrzymania obiektu budowlanego w należytym stanie technicznym lub niezapewnienia bezpieczeństwa użytkowania obiektu budowlanego. Na zakończenie artykuł wskazuje na stanowisko Trybunału Konstytucyjnego w zakresie przepisu art. 91a obowiązującej ustawy – Prawo budowlane. Tekst zawiera krótkie podsumowanie. Praca wykorzystuje metody badawcze: doktrynalną, dogmatyczną, dedykacyjną oraz komparatystyczną.

Słowa kluczowe: przestępstwo budowlane, obiekt budowlany, kontrola i nadzór budowlany, kompetencja prawna, Trybunał Konstytucyjny.

Wstęp

W doktrynie prawniczej problematyka dotycząca przestępstw budowlanych w polskim systemie prawnym wciąż nie cieszy się dużym zainteresowaniem. Nieustannie wiodącym obszarem kryminalizacji pozostają zbrodnie i występki sankcjonowane przepisami ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny¹. W polu

¹ T.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, 1726, 1855, 2339, 2600.

naukowym rzadko pojawiają się publikacje poświęcone tematyce przestępstw budowlanych. Powszechnie dostrzega się zaangażowanie karnistów w sferę przestępstw penalizowanych normami kodeksu karnego. Niemniej należy pamiętać, że prawo budowlane wiąże nie tylko przepisy prawa administracyjnego, lecz reguluje również działania lub zaniechania wykazujące znamiona przestępstw i wykroczeń. Innymi słowy, prawo budowlane jest swoistym przykładem zbiegu norm prawa administracyjnego oraz prawa karnego. Wymienionym zagadnieniom normatywnym szczególną rolę poświęca judykatura, a w szczególności orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego w zakresie oceny zgodności fragmentów przepisów umieszczonych w prawie budowlanym z ogólnie przyjętym porządkiem konstytucyjnym. Z tego względu na gruncie niniejszego artykułu warto zwrócić uwagę na kwestie przestępstw budowlanych, które pomimo wąskiego zakresu regulacji prawnej zawartej w ustawie z dnia 7 lipca 1994 – Prawo budowlane², coraz częściej powinny być dostrzegane przez doktrynę prawniczą. Na potrzeby niniejszego artykułu warto postawić tezę, iż przepisy karno-prawne zawarte w *de lege lata* ustawie Prawo budowlane są niezwykle istotne z punktu widzenia prawidłowości realizowania inwestycji budowlanych oraz ze względu na ochronę interesu prawnego inwestora budowlanego, a także interesów prawnych osób trzecich znajdujących się w obszarze oddziaływania projektowanej inwestycji budowlanej na sąsiednią zabudowę. Opracowanie wykorzystuje metody badawcze: doktrynalną, dogmatyczną, dedykacyjną oraz komparatystyczną.

1. Zakres przestępstw budowlanych

Uprzedzając rozważania normatywne dotyczące przestępstw budowlanych, na wstępie warto wyjaśnić rozumienie terminu przestępstwa. Wśród wielu definicji przestępstw istniejących w systemie prawnym na potrzeby niniejszego opracowania warto przyjąć wybrany paradygmat tego pojęcia, który będzie przydatny na rzecz dalszych rozważań. J. Dessoulavy-Śliwiński odnotował, że:

przestępstwa dzielą się na dwie kategorie: zbrodnie i występki. Kryterium tego podziału wyznacza dolna granica zagrożenia karą pozbawienia wolności – zbrodniami są przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności od lat trzech wzwyż. Występki są natomiast czynami karalnymi zagrożonymi grzywną powyżej 30 stawek dziennych albo powyżej 5000 zł (jeżeli grzywna wymierzana jest kwotowo, a nie w stawkach dziennych), karą ograniczenia wolności albo karą pozbawienia wolności przekraczającą miesiąc³.

Oznacza to, że przestępstwem będzie czyn człowieka zabroniony przez ustawę pod groźbą kary jako zbrodnia lub występki, bezprawny, zawiniony i społecznie szkodliwy w stopniu wyższym niż znikomy.

² T.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, z 2022 r. poz. 88, 1557, 1768, 1783, 1846, 2206.

³ J. Dessoulavy-Śliwiński, [w:] Z. Niewiadomski (red.), *Prawo budowlane. Komentarz*, Warszawa 2022 [Legalis – komentarz do art. 91 Prbud, teza 2].

Podjmując niniejszą analizę, należy podkreślić, że na gruncie *de lege lata* ustawy Prawo budowlane zostały wyodrębnione przez prawodawcę wyłącznie trzy przestępstwa budowlane. Stosownie do treści przepisu art. 91 ust. 1 wymienionego aktu prawnego, kto udaremnia określone ustawą czynności organów administracji architektoniczno-budowlanej lub nadzoru budowlanego albo wykonuje samodzielną funkcję techniczną w budownictwie, nie posiadając odpowiednich uprawnień budowlanych lub prawa wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. W myśl z kolei treści przepisu art. 91a przywołanej ustawy, kto nie spełnia, określonego w art. 61, obowiązku utrzymania obiektu budowlanego w należytym stanie technicznym, użytkuje obiekt w sposób niezgodny z przepisami lub nie zapewnia bezpieczeństwa użytkowania obiektu budowlanego, podlega grzywnie nie mniejszej niż 100 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Wobec powyższego trzeba pamiętać, że pozostałe czyny sankcjonowane karnie na mocy przedmiotowej ustawy stanowią jedynie wykroczenia budowlane. Z uwagi na wąski katalog występków budowlano-prawnych przyjętych ustawą, wymienione przestępstwa zasługują na szerszy komentarz. Triada tych przestępstw obliuguje do komparatystycznego ich porównania.

2. Przestępstwo budowlane udaremnienia czynności organów architektoniczno-budowlanych lub nadzoru budowlanego

W celu omówienia przestępstwa budowlanego udaremnienia czynności organów architektoniczno-budowlanych lub nadzoru budowlanego warto wskazać na organy właściwe do działań budowlano-prawnych. Zadania administracji architektoniczno-budowlanej wykonuje: starosta, wojewoda oraz Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego. Zadania nadzoru budowlanego z kolei realizują: powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, wojewoda, przy pomocy wojewódzkiego inspektora nadzoru budowlanego wchodzącego w skład zespolonej administracji wojewódzkiej, oraz Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego. Niemniej na podstawie treści przepisu art. 92 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym⁴ funkcje organów powiatu w miastach na prawach powiatu sprawuje prezydent miasta. W praktyce oznacza to, że w miastach tych organem administracji architektoniczno-budowlanej pozostaje prezydent miasta. Szczegółowe kompetencje organów administracji publicznej wyraźnie określił prawodawca w rozdziale VIII obowiązującej ustawy Prawo budowlane. Szereg tych kompetencji posiada istotne znaczenie w perspektywie formułowania zarzutów popełnienia przestępstwa, o którym mowa w treści przepisu

⁴ T.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1526.

art. 91 ust. 1 pkt 1 komentowanej ustawy. Punktem wyjścia dla dalszych rozważań jest dokonanie wykładni terminu udaremnienia czynności organów architektoniczno-budowlanych lub nadzoru budowlanego. Niewątpliwie stanowi on trzon tego przestępstwa. B. Kurzępa zaznaczył, iż:

termin udaremniać oznacza uniemożliwianie, niedopuszczanie. W konkretnym przypadku zachowanie sprawcy może polegać np. na niewpuszczeniu pracownika organu lub nadzoru budowlanego na teren budowy, uniemożliwienie przeprowadzenia kontroli, odmowę lub ukrycie dokumentów istotnych dla wyników kontroli, niewykonywanie poleceń bądź żądań przedstawicieli uprawnionych organów [...] w przypadku, gdy sprawca swoim zachowaniem jedynie utrudniał wykonanie określonych ustawą czynności, wówczas nie poniesie on odpowiedzialności za występki z art. 91 ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego, lecz za wykroczenie z art. 92 ust. 1 pkt 3 Prawa budowlanego⁵.

Zdaniem M. Bojarskiego:

czyn określony w art. 91 ust. 1 pkt 1 PrBud jest karany jako przestępstwo (a nie jako wykroczenie, co jest w naszym prawie w odniesieniu do utrudniania lub uniemożliwienia działalności regułą) zagrożone grzywną, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku⁶.

W kontekście powyższych argumentów nasuwa się wniosek, iż popełnienie przez człowieka występkę zasadniczo łączy się z udaremnieniem organowi administracji publicznej czynności kontrolnych i nadzorczych. Utrudnienie tych czynności z kolei świadczy o popełnieniu wykroczenia. W praktyce często inwestorzy budowlani, właściciele nieruchomości, zarządcy, a nawet samoistni posiadacze gruntów podejmują inicjatywy, naruszając normy budowlano-prawne. Z chwilą powzięcia informacji przez organy nadzoru budowlanego o naruszeniu przepisów prawa budowlanego, wymienione podmioty zwykle udaremniają przeprowadzenie kontroli wskutek uprzednio wszczętego w tym przedmiocie postępowania administracyjnego.

Analizując powyższą problematykę, warto przywołać poglądy judykatury. W myśl wyroku⁷ Sądu Najwyższego przepis art. 91 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane chroni swobodę i skuteczność tych czynności właściwych organów administracji architektoniczno-budowlanej i organów nadzoru budowlanego, do których są one uprawnione na podstawie przepisów tej ustawy. Penalizowane jest udaremnienie czynności, niezależnie od tego, czy właściwy dla egzekucji administracyjnej organ wszczął na podstawie tytułu wykonawczego egzekucję w celu przymuszenia podmiotu zobowiązanego do wykonania ciążącego na nim obowiązku. Czynności właściwych organów, w rozumieniu art. 91 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane, to przewidziane w niej czynności, między innymi: Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego i podle-

⁵ B. Kurzępa, *Prawo budowlane. Aspekty prawnokarne*, „Prokuratura i Prawo” 2021, nr 5, s. 95–96.

⁶ M. Bojarski, *Prawo budowlane. Komentarz*, Warszawa 2018 [Legalis – komentarz do art. 91 PrBud, teza 231].

⁷ Wyr. SN w Warszawie z dnia 3 października 2015 r., V KK 232/15, OSG 2016/2/15.

głych mu inspektoratów funkcjonujących na szczeblu wojewódzkim i powiatowym. Są one ściśle związane z ich zadaniami i kompetencjami. O utrudnieniu przeprowadzenia czynności kontrolnych, stanowiącym przykład wykroczenia sankcjonowanego przepisem art. 92 ust. 1 pkt 3 *de lege lata* Prawo budowlane również wypowiedziało się orzecznictwo sądowe. Wedle wyroku⁸ Sądu Okręgowego w Gliwicach w odniesieniu do kontroli, ta niewątpliwie przebiegała z utrudnieniami spowodowanymi postawą obwinionego, który – nie chcąc ujawnienia części rzeczy, a także wprost swoim zachowaniem wpływając na efektywność przeprowadzanych oględzin – zastonił czarną folią i kartonami część maszyn i sprzętu znajdujących się w użytkowanych pomieszczeniach, nadto zaś zastonił część okien, skutecznie zmniejszając widoczność w tych pomieszczeniach. Na wyraźną prośbę pracowników odmówił odsłonięcia okien oraz okazania zakrytego sprzętu, co w sposób istotny utrudniło kontrolę, wpływając na jej mniej efektywny wynik. Przedmiotowe orzeczenia jednoznacznie wskazują na odrębność udaremnienia oraz utrudnienia w przeprowadzaniu czynności organów budowlano-prawnych, co w swej zasadniczej części wpływa na formułowanie ewentualnych zarzutów dokonania przez oskarżonego przestępstwa lub popełnienia przez obwinionego wykroczenia. W przypadku występkę, może być on popełniony z winy umyślnej w postaci zamiaru ewentualnego⁹. W odniesieniu do winy L. Gardocki odnotował, iż: „podział przestępstw na umyślne i nieumyślne opiera się na kryterium formy winy. Zbrodnie można popełnić tylko umyślnie, występki natomiast mogą być popełnione również nieumyślnie, jeżeli ustawa tak stanowi. Jeżeli więc w ustawie znajdziemy czyn odpowiadający definicji zbrodni, to znaczy, że mamy do czynienia z przestępstwem umyślnym. Co do występków milczenie ustawy oznacza, że są one umyślne. Nieumyślność występkę musi być wyraźnie ustanowiona w ustawie przez użycie słowa „nieumyślnie”¹⁰. J. Giezek z kolei zauważył, że:

z umyślnym popełnieniem czynu zabronionego mamy do czynienia wówczas, gdy sprawca ma zamiar jego popełnienia, tj. chce go popełnić (zamiar bezpośredni) albo przewidując możliwość jego popełnienia, godzi się na to (zamiar ewentualny)¹¹.

Zagadnienie normatywne przestępstwa budowlanego udaremnienia czynności organów architektoniczno-budowlanych lub nadzoru budowlanego doczekało się szerokiej wykładni jurydycznej u podstaw bogatego orzecznictwa sądowo-

⁸ Wyr. SO w Gliwicach z dnia 29 czerwca 2018 r., VI Ka 494/18, Legalis nr 2032178.

⁹ zob. M. Rodzyńkiewicz, *Pojęcie winy w prawie karnym – próba analizy krytycznej na tle ujęcia relacyjnego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1992, R. 54, z. 3.

¹⁰ L. Gardocki, *Prawo karne*, Warszawa 2019, s. 62; podobnie: zob. A. Grześkowiak, K. Wiak, *Prawo karne*, Warszawa 2020; M. Królikowski, R. Zawłocki, *Prawo karne*, Warszawa 2020; J. Berg, *Prawo karne. Część ogólna*, Warszawa 2019; V. Konarska-Wrzosek, A. Marek, *Prawo karne*, Warszawa 2019; A. Marek, *Zagadnienia ogólne. System Prawa Karnego*, t. 1, Warszawa 2010; R. Dębski, *Nauka o przestępstwie. Zasady odpowiedzialności*, t. 3, Warszawa 2017.

¹¹ J. Giezek, [w:] J. Giezek (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, Warszawa 2021, s. 64.

-administracyjnego. Zdaniem Sądu wyrażonym w wyroku¹² Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku w sprawie udaremnienia czynności organów nadzoru budowlanego w kierunku przestępstwa z art. 91 ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego komisariat policji prowadzi czynności sprawdzające. Czas udaremnienia czynności kontrolnych organów nadzoru budowlanego może mieć również charakter przewlekły. W wyroku¹³ Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie Sąd podniósł, iż skarżący przez okres blisko ośmiu lat udaremniał przeprowadzenie czynności kontrolnych przez PINB, mających na celu ustalenie zakresu istotnych odstępstw od ustaleń określonych w zatwierdzonym projekcie budowlanym czy w przepisach prawa. Nie odbierał wezwań lub nie stawiał się na wyznaczony termin kontroli, przez co PINB nie mógł zweryfikować aktualnego stanu budowy przy kontynuowanych nieprzerwanie przez inwestora robotach budowlanych. W ocenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie dokonanej w wyroku¹⁴ tego Sądu obowiązkiem skarżącej było udostępnianie pracownikom PINB działki celem dokonania kontroli bez względu na ich częstotliwość, a udaremnianie czynności pracowników organu nadzoru budowlanego jest zagrożone karą, stosownie do art. 91 ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego. Poczyniona analiza okoliczności spraw sądowo-administracyjnych pozwala na stwierdzenie, iż judykatura zwykle upatruje udaremnienia czynności organom nadzoru budowlanego. Organy administracji architektoniczno-budowlanej mają stosunkowo mniejszy udział w procedurze przeprowadzania kontroli budowlanej. Ich aktywność zasadniczo sprowadza się do zgłaszania nielegalnych interwencji organom nadzoru budowlanego.

Nie może umknąć uwadze fakt, że przedmiotowe przestępstwo często koresponduje z problematyką naruszenia nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego w związku z pełnieniem obowiązków służbowych. Zgodnie z treścią przepisu art. 222 § 1 k.k. kto narusza nietykalność cielesną funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat trzech. W ocenie Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku¹⁵ czyn określony w art. 222 § 1 k.k. jest przestępstwem umyślnym, przy czym do zastosowania ww. przepisu konieczne jest ustalenie, że sprawca obejmował swoją świadomością, iż jego działanie skierowane jest przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu oraz że ma ono związek z pełnieniem przez funkcjonariusza obowiązków służbowych. Przestępstwo to ma charakter formalny, co oznacza, iż nie jest konieczne spowodowanie skutku w postaci konkretnych obrażeń u funkcjonariusza w czasie i w związku z pełnieniem przez niego czynności służbowych. Przedmiotem ochrony tego przepisu jest już samo

¹² Wyr. WSA w Gdańsku z dnia 17 maja 2023 r., II SA/Gd 978/22, Legalis nr 2928445.

¹³ Wyr. WSA w Olsztynie z dnia 16 czerwca 2020 r., II SAB/Ol 17/20, Legalis nr 2418869.

¹⁴ Wyr. WSA w Warszawie z dnia 6 sierpnia 2019 r., VII SA/Wa 374/19, Legalis nr 2215129.

¹⁵ Wyr. SN z dnia 18 lutego 2020 r., I DSK 11/19, Legalis nr 2572405.

zagrożenie dla toku wykonywania czynności służbowych, a nie tylko przeciwdziałanie powstania uszczerbku na ciele i zdrowiu funkcjonariusza. Zgodnie z wyrokiem¹⁶ Sądu Okręgowego w Warszawie naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego polega na jakiegokolwiek czynności oddziałującej na ciało funkcjonariusza publicznego, która nie jest przez niego akceptowana, a zwłaszcza na uderzeniu go, przez co należy rozumieć każde zadanie ciosu, a w szczególności uderzenie ręką lub kopnięcie nogą, które nie powoduje żadnych zmian anatomicznych lub fizycznych w organizmie człowieka i nie pozostawia na jego ciele żadnych lub – co najwyżej – nieznaczny lub przemijający ślad w postaci niewielkiego i krótkotrwałego zasinienia. Ażeby naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego realizowało znamiona typu czynu zabronionego określonego w art. 222 § 1 k.k., musi ono nastąpić podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych. Naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego podczas pełnienia obowiązków służbowych oznacza zbieżność czasową i miejscową zachowania sprawcy i wykonywania obowiązków służbowych przez funkcjonariusza publicznego. R. Hałas, za A. Markiem, wskazał, że: „działanie podjęte w zamiarze naruszenia nietykalności funkcjonariusza, które bezpośrednio prowadziło do tego celu, ale go nie osiągnęło, stanowić będzie karalne usiłowanie”¹⁷.

3. Przestępstwo budowlane wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie bez posiadania odpowiednich uprawnień budowlanych lub prawa wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie

Interesująco kształtuje się również tematyka przestępstw budowlanych wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie bez posiadania odpowiednich uprawnień budowlanych lub prawa wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie. M. Berdysz oraz P. Ziemiński stwierdzili, że:

samodzielną funkcję techniczną w budownictwie należy rozumieć jako działalność przejawiającą się wyłącznie w czynnościach wykonywanych przez osobę do tego upoważnioną, bez bezpośredniego nadzoru mającego charakter wiodący, a nie pomocniczy w określonym zakresie¹⁸.

Z. Dzierżewicz oraz J. Smarz z kolei wskazali, iż:

samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, określone w art. 12 ust. 1, pkt 1–5 ustawy [prawa budowlanego], mogą wykonywać wyłącznie osoby posiadające odpo-

¹⁶ Wyr. SO w Warszawie z dnia 7 czerwca 2011 r., VIII K 61/11, Legalis nr 2126307.

¹⁷ R. Hałas, [w:] A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2021, s. 1329.

¹⁸ M. Berdysz, P. Ziemiński, *Uprawnienia budowlane*, Warszawa 1998, s. 104.

wiednie wykształcenie techniczne i praktykę zawodową, dostosowane do rodzaju, stopnia skomplikowania działalności i innych wymagań związanych z wykonywaną funkcją, stwierdzone decyzją zwaną uprawnieniami budowlanymi wydaną przez organ samorządu zawodowego¹⁹.

Zagadnienia normatywne z zakresu samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie zostały uregulowane przez ustawodawcę w rozdziale II *de lege lata* ustawy Prawo budowlane. Według treści przepisu art. 12 i nast. wymienionego aktu prawnego za samodzielną funkcję techniczną w budownictwie uważa się działalność związaną z koniecznością fachowej oceny zjawisk technicznych lub samodzielnego rozwiązania zagadnień architektonicznych i technicznych oraz techniczno-organizacyjnych, a w szczególności działalność obejmującą: projektowanie, sprawdzanie projektów architektoniczno-budowlanych i technicznych oraz sprawowanie nadzoru autorskiego²⁰, kierowanie budową lub innymi robotami budowlanymi, kierowanie wytwarzaniem konstrukcyjnych elementów budowlanych oraz nadzór i kontrolę techniczną wytwarzania tych elementów, wykonywanie nadzoru inwestorskiego²¹ oraz sprawowanie kontroli technicznej utrzymania obiektów budowlanych. Samodzielne funkcje techniczne w budownictwie mogą wykonywać wyłącznie osoby posiadające odpowiednie wykształcenie techniczne i praktykę zawodową, dostosowane do rodzaju, stopnia skomplikowania działalności i innych wymagań związanych z wykonywaną funkcją, stwierdzone decyzją, zwaną uprawnieniami budowlanymi, wydaną przez organ samorządu zawodowego. Warunkiem uzyskania uprawnień budowlanych jest zdanie egzaminu ze znajomości procesu budowlanego oraz umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy technicznej. Właściwa izba samorządu zawodowego prowadzi postępowanie kwalifikacyjne na wniosek osoby ubiegającej się o uprawnienia budowlane. Mogą być udzielane do projektowania lub kierowania robotami budowlanymi, w ograniczonym zakresie lub bez ograniczeń. W uprawnieniach budowlanych należy określić specjalność i ewentualną specjalizację techniczno-budowlaną oraz zakres prac projektowych lub robót budowlanych objętych danym uprawnieniem. Uprawnienia do projektowania lub kierowania robotami budowlanymi stanowią również podstawę do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie. Uprawnienia budowlane²² są udzielane w specjalnościach: architektonicznej, konstrukcyjno-budowlanej oraz inżynierskiej (mostowej, drogowej, kolejowej w zakresie kolejowych obiek-

¹⁹ Z. Dzierżewicz, J. Smarz, *Uprawnienia budowlane w latach 1928–2011 wynikające z prawa budowlanego i przepisów wykonawczych – akty prawne, wzory decyzji, przykładowe interpretacje*, Warszawa 2011, s. 336.

²⁰ Zob. B. Jaworski, *Nadzór autorski w prawie budowlanym*, „Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne”, Wrocław 2015.

²¹ Zob. M. Sękowski, M. Lipińska, *Odpowiedzialność cywilna inspektora nadzoru inwestorskiego*, „Inżynier Budownictwa” 2019, nr 9.

²² Zob. J. Kobyliński, *Odpowiedzialność zawodowa osób sprawujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie*, „Nieruchomości” 2013, nr 1.

tów budowlanych, kolejowej w zakresie sterowania ruchem kolejowym, hydrotechnicznej oraz wyburzeniowej), instalacyjnej w zakresie sieci, instalacji i urządzeń (telekomunikacyjnych, cieplnych, wentylacyjnych, gazowych, wodociągowych i kanalizacyjnych oraz elektrycznych i elektroenergetycznych). Rodzaje i zakres przygotowania zawodowego do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie oraz sposób stwierdzania posiadania przygotowania zawodowego i jego weryfikacji określa rozporządzenie Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 29 kwietnia 2019 r. w sprawie przygotowania zawodowego do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie²³, w szczególności załączniki nr 2 i 3 do tego aktu normatywnego.

Na temat przestępstwa budowlanego wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie bez posiadania odpowiednich uprawnień budowlanych lub prawa wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie w ciekawy sposób wypowiedziała się judykatura. Zgodnie z wyrokiem²⁴ Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie czyn stypizowany w art. 91 ust. 2 Ustawy Prawo budowlane stanowi występki, a więc jest przestępstwem w rozumieniu przepisów kodeksu karnego. Podobnie zauważył Sąd w odrębnym wyroku²⁵, uznając, że czyn stypizowany w art. 91 ust.1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane, stanowi występki, a więc jest przestępstwem w rozumieniu przepisów kodeksu karnego oraz, że organ administracji publicznej, w postępowaniu administracyjnym, toczącym się według reguł określonych w KPA, nie jest władny stwierdzić, że obwiniony jest winny wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie, nie posiadając odpowiednich uprawnień budowlanych lub prawa wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie. Takie stanowisko wynika z braku kompetencji organu administracji publicznej do prowadzenia postępowania wyjaśniającego w przedmiocie zarzutu popełnienia czynu penalizowanego karnie. Wedle z kolei wyroku²⁶ Sądu Okręgowego w Sieradzu przestępstwo określone przepisem art. 91 ust. 2 ustawy Prawo budowlane wiąże się z czynem polegającym na przypisywaniu sobie uprawnień, których się nie posiada, a w konsekwencji na wprowadzaniu w błąd tak innych uczestników procesu budowlanego (inwestorów), jak i organów budowlanych. Innymi słowy chodzi o podszywanie się pod osobę, która ma uprawnienia do wykonywania samodzielnej funkcji w budownictwie, przez sprawcę nieposiadającego takich uprawnień. Z uwagi na formułowanie zarzutu popełnienia przestępstwa istotny jest wyrok²⁷ Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, w myśl którego sporządzenie przez biegłego powołanego w postępowaniu sądowym lub

²³ Dz. U. z 2019 r., poz. 831.

²⁴ Wyr. WSA w Warszawie z dnia 18 października 2019 r., VI SA/Wa 1078/19, Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych.

²⁵ Wyr. WSA w Warszawie z dnia 26 listopada 2021 r., VI SA/Wa 2524/21, Legalis nr 2662977.

²⁶ Wyr. SO w Sieradzu z dnia 22 sierpnia 2016 r., II Ka 96/16, Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych.

²⁷ Wyr. WSA w Warszawie z dnia 10 grudnia 2009 r., VII SA/Wa 1709/09, Legalis nr 407549.

przygotowawczym opinii z zakresu budownictwa, nie jest wykonywaniem samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie niezależnie od tego, czy opinię sporządza osoba posiadająca uprawnienia budowlane czy też nie. Podobny pogląd wyraził Sąd w odrębnym wyroku²⁸, podkreślając, że sporządzenie przez biegłego w procesie sądowym opinii z zakresu budownictwa nie jest wykonywaniem samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie niezależnie od tego, czy opinię sporządza osoba posiadająca uprawnienia budowlane, czy też nie. Osoba posiadająca uprawnienia budowlane i występująca przed sądem w charakterze biegłego nie może ponosić odpowiedzialności zawodowej w budownictwie za nierzetelne sporządzenie opinii. Sporządzenie przez taką osobę nierzetelnej opinii może stanowić podstawę do podjęcia przez Prezesa Sądu czynności nadzorczych.

4. Przestępstwo budowlane naruszenia obowiązku utrzymania obiektu budowlanego w należyтым stanie technicznym lub nie zapewnienia bezpieczeństwa użytkowania obiektu budowlanego

Podstawę prawną sankcjonowania wymienionego przestępstwa stanowi przepis art. 91a *de lege lata* ustawy Prawo budowlane, zgodnie z którym, kto nie spełnia, określonego w art. 61, obowiązku utrzymania obiektu budowlanego w należyтым stanie technicznym, *użytkuje obiekt w sposób niezgodny z przepisami*²⁹ lub nie zapewnia bezpieczeństwa użytkowania obiektu budowlanego, podlega grzywnie nie mniejszej niż 100 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Przepis ten został dodany do aktu prawnego na mocy ustawy z dnia 10 maja 2007 r. o zmianie ustawy Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw³⁰, która weszła w życie z dniem 20 czerwca 2007 roku. Przedmiotowa norma prawna dokonała uchylenia przepisu art. 92 ust. 2 pkt 2 stanowiącego wykroczenie, polegające na niedopełnieniu obowiązku utrzymania obiektu budowlanego w należyтым stanie technicznym. Na skutek tej nowelizacji niniejszy obowiązek został podniesiony przez ustawodawcę do znamion przestępstwa. J. Dessoulavy-Śliwiński podkreślił, że:

ustalając stawkę dzienną, sąd bierze pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe; stawka dzienna nie może być niższa od 10 zł ani też przekraczać 2000 zł³¹.

²⁸ Wyr. WSA w Warszawie z dnia 7 lutego 2006 r., VII SA/Wa 1183/05, Legalis nr 344211.

²⁹ Fragment przepisu uznany przez TK za niezgodny z Konstytucją RP.

³⁰ Dz. U. Nr 99, poz. 665.

³¹ J. Dessoulavy-Śliwiński, op. cit., s. 607.

Pomimo tej regulacji prawnej orzecznictwo sądowe zawiera rozstrzygnięcia orzekające karę grzywny poniżej ustawowego zagrożenia. Według wyroku³² Sądu Najwyższego złagodzenie przez sąd okręgowy orzeczonej wobec oskarżonego za przestępstwo zakwalifikowane z art. 91a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane kary grzywny do 30 stawek dziennych stanowi rażące naruszenie prawa materialnego, ponieważ sąd orzekł karę grzywny poniżej ustawowego zagrożenia przewidzianego sankcją tego przepisu, który obok kar ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku przewiduje karę grzywny w wysokości nie mniejszej niż 100 stawek dziennych. Wśród poglądów judykatury dostrzega się akty stosowania prawa poruszające kwestie naruszenia obowiązku utrzymania obiektu budowlanego w należyтым stanie technicznym oraz braku zapewnienia bezpieczeństwa użytkowania obiektu budowlanego. W myśl natomiast wyroku³³ Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie właściwym w sprawach dotyczących utrzymania obiektu budowlanego w odpowiednim stanie technicznym jest organ nadzoru budowlanego. Wedle z kolei postanowienia³⁴ Sądu Najwyższego, jeśli chodzi o bezpieczeństwo użytkowania budynku, to występki określony w art. 91a ustawy Prawo budowlane ma charakter formalny. Aby jednak mówić o naruszeniu obowiązku niezapewnienia bezpieczeństwa użytkowania obiektu, konieczne jest wykazanie takiego jego stanu, który stanowi potencjalne niebezpieczeństwo dla zdrowia lub życia ludzi. W powołaniu na przedmiotowe przestępstwo judykatura w orzeczeniach sądowych *expressis verbis* przywołuje przepis ustawy, który dostatecznie formułuje podstawę zarzucanego czynu³⁵.

Mając na względzie wymieniony przepis karny, trzeba odnotować, że pozostaje on w bezpośrednim związku z naruszeniem obowiązku administracyjno-prawnego egzemplifikowanego normami prawa budowlanego. Stosownie do treści przepisu art. 61 obowiązującej ustawy Prawo budowlane, właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest obowiązany: utrzymywać i użytkować obiekt zgodnie z zasadami, o których mowa w art. 5 ust. 2 tej ustawy. Oznacza to, że obiekt budowlany należy użytkować w sposób zgodny z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska oraz utrzymywać w należyтым stanie technicznym i estetycznym, nie dopuszczając do nadmiernego pogorszenia jego właściwości użytkowych i sprawności technicznej. Co więcej, wymienione osoby są obowiązane zapewnić, dochowując należytej staranności, bezpieczne użytkowanie obiektu w razie wystąpienia czynników zewnętrznych oddziałujących na obiekt, związanych z działaniem człowieka lub sił natury, takich jak: wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, osuwiska ziemi, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach

³² Wyr. SN z dnia 5 lutego 2013 r., III KK 228/12, Legalis nr 599687.

³³ Wyr. WSA w Szczecinie z dnia 5 sierpnia 2021 r., II SA/Sz 842/20, Legalis nr 2608084.

³⁴ Postanowienie SN z dnia 5 maja 2021 r., V KK 121/21, Legalis nr 2629880.

³⁵ zob. Wyr. SO w Częstochowie z dnia 28 listopada 2018 r., VI Ca 822/18, Legalis nr 2031212.

i zbiornikach wodnych, pożary lub powodzie, w wyniku których następuje uszkodzenie obiektu budowlanego lub bezpośrednie zagrożenie takim uszkodzeniem, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska. W świetle tych okoliczności konieczne jest zwrócenie uwagi, iż w razie wystąpienia katastrofy budowlanej niedopełnienie obowiązków zorganizowania doraźnej pomocy i przeciwdziałania jej skutkom, zabezpieczenia miejsca jej wystąpienia oraz niezwłocznego powiadomienia organów właściwych o zaistniałym zdarzeniu stanowi jedynie przykład wykroczenia penalizowanego karnie przepisem art. 92 ust. 1 pkt 1 *de lege lata* ustawy Prawo budowlane.

5. Stanowisko Trybunału Konstytucyjnego w związku z przepisem art. 91a obowiązującej ustawy Prawo budowlane

Na podstawie wyroku³⁶ Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 lutego 2021 r. organ jurydyczny jednołóżnie orzekł, że art. 91a analizowanej ustawy w zakresie obejmującym zwrot „użytkuje obiekt w sposób niezgodny z przepisami” jest niezgodny z art. 2 i art. 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Asumptem do wydania przedmiotowego orzeczenia było zredagowanie na gruncie sprawy rozpoznawanej przez Sąd Rejonowy w Słupsku zapytania prawnego o następującą treść:

Czy art. 91 a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane w zakresie, w jakim penalizuje użytkowanie obiektu w sposób niezgodny z przepisami, bez skonkretyzowania uregulowań prawnych, z naruszeniem których ustawodawca wiąże odpowiedzialność karną, jest zgodny z art. 2 i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP, art. 7 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r., art. 15 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, otwartego do podpisu w Nowym Jorku w dniu 19 grudnia 1966 r.?

Innymi słowy, Sąd, powołując się na normy konstytucyjne, zarzucił ustawodawcy naruszenie zasady określoności prawa *expressis verbis* dekodowanej z treści art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej³⁷ z dnia 2 kwietnia 1997 r. wyrażającego zasadę demokratycznego państwa prawnego. Omawiając niniejszą problematykę, słusznym wydaje się odwołanie do poglądów doktryny prawniczej w zakresie interpretacji koncepcji demokratycznego państwa prawnego. B. Banaszak wskazał, że:

w konstytucjonalizmie polskim po raz pierwszy wprowadzono zasadę demokratycznego państwa prawnego na samym początku transformacji ustrojowej w grudniu 1989 r. Ustawodawca nie zdefiniował jej, ale odwołał się do pojęcia, które występowało już w konstytucjach niektórych państw demokratycznych. Nie powstała jednak dotychczas w doktry-

³⁶ Wyrok TK w Warszawie z dnia 9 lutego 2021 r., P 15/17, Legalis, nr 2531028.

³⁷ Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z 2001 r. Nr 28, poz. 319, z 2006 r. Nr 200, poz. 1471, z 2009 r., Nr 114, poz. 946.

nie prawa państw demokratycznych jedna, powszechnie aprobowana definicja demokratycznego państwa prawnego. Wręcz przeciwnie – w pracach z zakresu prawa konstytucyjnego, teorii państwa i prawa, a także innych dyscyplinach prawnych pojawiły się różne określenia zwracające uwagę na różne czynniki i cechy. W orzecznictwie sądowym również każdy sąd (w tym i sądy konstytucyjne) formułował przy okazji rozpatrywania konkretnych spraw kolejne zasady, elementy państwa prawnego³⁸.

Powołany w orzeczeniu zarzut naruszenia wskazanej zasady TK powiązał z wykładnią przepisu art. 42 ust. 1 Ustawy Zasadniczej. W uzasadnieniu orzeczenia TK zwrócił uwagę, że ustawodawca nie sprecyzował, jakie przepisy powinny być wzięte pod uwagę podczas interpretacji zawartego w art. 91a prawa budowlanego zwrotu „użytkuje obiekt w sposób niezgodny z przepisami”. Nie wskazał, czy chodzi wyłącznie o przepisy związane z bezpieczeństwem użytkowania obiektu określone w prawie budowlanym, czy też o wszystkie przepisy prawa budowlanego, czy też nawet o przepisy związane z użytkowaniem obiektów budowlanych, które wynikają z licznych ustaw wyszczególnionych przez sąd w pytaniu prawnym. Co więcej, ustawodawca, posługując się jedynie wyrażeniem „przepisy”, nie określił nawet, czy chodzi o przepisy o mocy ustawy, czy też dopuścić w tym przypadku stosowanie aktów podustawowych. Idąc dalej, TK podkreślił, iż ustawodawca nie wymienia wprost, o jakie przepisy chodzi, których uchybienie rodzi odpowiedzialność karną. Tym samym naraża się na zarzut naruszenia zasady, iż przepis karny musi dokładnie określać, jakie czyny tej karze podlegają (*nullum crimen sine lege certa*). W ocenie TK można więc przyjąć, że wymieniony art. 91a analizowanej ustawy narusza wszystkie możliwe reguły odpowiedzialności karnej za przestępstwa. Jest to bowiem regulacja blankietowa o luźnych konturach, co oznacza, że jakiegokolwiek uchybienia przepisom związanym z budownictwem jest przestępstwem. W tej perspektywie wskazany przepis nie mógł się ostać w prawie budowlanym w istniejącym dotąd brzmieniu, z uwagi na naruszenie podstawowych standardów demokratycznego państwa prawnego. W zakresie zarzutów pogwałcenia porządku prawnomiędzynarodowego przez przywołany przepis TK postanowił umorzyć postępowanie.

Uznać więc trzeba, że pozostawienie w porządku prawnym w dotychczasowej treści przepisu art. 91a omawianej ustawy w sposób jawny naruszałoby zasadę określoności prawa, o której TK równie szeroko wypowiadał się w odrębnych orzeczeniach. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, wyrażonym w innym wyroku³⁹, z konstytucyjnej zasady określoności przepisów prawa wynika obowiązek ustawodawcy zachowania należytej poprawności, precyzji i jasności przepisów prawnych. Przepisy powinny być konstruowane poprawnie z punktu widzenia językowego i logicznego. Z zasady tej wynika zatem również zakaz formułowania przepisów niejasnych i nieprecyzyjnych. Zbliżone stanowiska trybunał prezentował w kolejnych orzeczeniach⁴⁰.

³⁸ B. Banaszak, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 17–18.

³⁹ Wyr. TK w Warszawie z dnia 1 grudnia 2010 r., K 41/07, OTK ZU 10A/2010, poz. 127.

⁴⁰ Zob. Wyr. TK w Warszawie z dnia 17 stycznia 2017 r., OTK ZU A2019, poz. 6; Dz. U. Z 2019 r., poz. 131; Wyr. TK w Warszawie z dnia 15 września 1999 r., K 11/99, OTK ZU nr 6/1999, poz. 116;

Podsumowanie

Podsumowując dotychczasową analizę, należy odnotować, że stypizowane w treści przepisów art. 91 ust. 1 oraz 91a przestępstwa budowlane spełniają fundamentalną rolę w zakresie zachowania prawidłowości realizowania zamierzeń budowlanych. Co więcej, przyczyniają się one do skutecznej ochrony nie tylko interesu prawnego inwestora budowlanego, ale również interesów prawnych osób trzecich znajdujących się w obszarze oddziaływania projektowanej inwestycji budowlanej na sąsiednią zabudowę. Niewątpliwie za takim argumentem przemawiają względy sankcjonowania bezprawności lub nieprawidłowości realizowania inwestycji, które mogą zagrażać konstrukcji budynków oraz negatywnie wpływać na inne obiekty. Wśród triady przestępstw budowlanych wskazanych przez prawodawcę w wymienionych przepisach, podstawowe znaczenie spełnia występki udaremnienia czynności organów nadzoru budowlanego. W obliczu stanów faktycznych spraw administracyjnych procedowanych przez policję budowlaną, wiele postępowań wykazuje cechy udaremnienia czynności kontrolnych. Świadczy o tym bogate orzecznictwo sądowe ukazujące skalę problemu. Inwestorzy budowlani, mający świadomość wykonywania robót budowlanych z naruszeniem prawa, często unikają kontroli w obawie przed wykazaniem nieprawidłowości, sankcjami finansowymi oraz konsekwencjami prawnymi. Na gruncie przeprowadzonych rozważań nasuwa się również stwierdzenie, iż u podstaw przestępstwa budowlanego wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie bez posiadania odpowiednich uprawnień szeroko kształtuje się ochrona inwestora budowlanego oczekującego profesjonalnego wykonania robót budowlanych gwarantujących sprawność konstrukcji obiektu, jego stabilność i trwałość, a w rezultacie zapewniającego ochronę zdrowia i życia użytkowników budynków. Słusznie również rozstrzygnął TK w sprawie uchylenia części przepisu art. 91a analizowanej ustawy, bowiem zwrot „użytkowania obiektu niezgodny z przepisami” jest wyrazem rażącego naruszenia zasady określoności prawa dekodowanej z treści art. 2 obowiązującej Konstytucji RP. Innymi słowy, umieszczenie przepisów karnych w prawie budowlanym w znaczy sposób przyczynia się do rezygnowania z realizacji przez inwestorów robót budowlanych sprzecznych z powszechnie obowiązującymi źródłowymi prawa.

Analizę przestępstw budowlanych przeprowadzono na podstawie poglądów doktryny prawniczej oraz wykładni przepisów prawa budowlanego. Opracowa-

Wyr. TK w Warszawie z dnia 21 marca 2001 r., K 24/00, OTK ZU nr 3/2001, poz. 51; Wyr. TK w Warszawie z dnia 22 maja 2002 r., K 6/02, OTK ZU nr 3/A/2002, poz. 33; Wyr. TK w Warszawie z dnia 20 listopada 2002 r., K 41/02, OTK ZU nr 6/A/2002, poz. 83; Wyr. TK w Warszawie z dnia 29 października 2003 r., K 53/02, OTK ZU nr 8/A/2003, poz. 83; Wyr. TK w Warszawie z dnia 11 stycznia 2000 r., K 7/99, OTK ZU nr 1/2000, poz. 2; Wyr. TK w Warszawie z dnia 30 października 2001 r., K 33/00, OTK ZU nr 7/2001, poz. 217; Wyr. TK w Warszawie z dnia 3 grudnia 2002 r., P 13/02, OTK ZU nr 7/A/2002, poz. 90 oraz Wyr. TK w Warszawie z dnia 9 października 2007 r., SK 70/06, OTK ZU nr 9/A/2007, poz. 103.

nie przygotowano z uwzględnieniem orzecznictwa sądowego publikowanego w Systemie Informacji Prawnej Legalis. Bogata linia orzecznicza pozwoliła na wykorzystanie jedynie wybranych orzeczeń sądowych służących celom empirycznym. Artykuł uwzględnia ponad 50 pozycji bibliograficznych.

Bibliografia

Literatura

- Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2012.
- Berdysz M., Ziemski P., *Uprawnienia budowlane*, Warszawa 1998.
- Berg J., *Prawo karne. Część ogólna*, Warszawa 2019.
- Bojarski M., *Prawo budowlane. Komentarz*, Warszawa 2018.
- Dessoulavy-Śliwiński J., [w:] Z. Niewiadomski (red.), *Prawo budowlane – komentarz*, Warszawa 2022.
- Dębski R., *Nauka o przestępstwie. Zasady odpowiedzialności*, t. 3, Warszawa 2017.
- Dzierżewicz Z., Smarz J., *Uprawnienia budowlane w latach 1928–2011 wynikające z prawa budowlanego i przepisów wykonawczych – akty prawne, wzory decyzji, przykładowe interpretacje*, Warszawa 2011.
- Gardocki L., *Prawo karne*, Warszawa 2019.
- Giezek J., [w:] *Kodeks karny. Część ogólna – komentarz*, J. Giezek (red.), Warszawa 2021.
- Grześkowiak A., Wiak K., *Prawo karne*, Warszawa 2020.
- Hałas R., [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), Warszawa 2021.
- Jaworski B., *Nadzór autorski w prawie budowlanym*, „Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne”, Wrocław 2015.
- Kobyliński J., *Odpowiedzialność zawodowa osób sprawujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie*, „Nieruchomości” 2013, nr 1.
- Konarska-Wrzosek V., Marek A., *Prawo karne*, Warszawa 2019.
- Królikowski M., Zawłocki R., *Prawo karne*, Warszawa 2020.
- Kurzępa B., *Prawo budowlane – aspekty prawnokarne*, „Prokuratura i Prawo” 2021, nr 5.
- Marek A., Waltoś S., *Podstawy prawa i procesu karnego*, Warszawa 1999.
- Marek A., *Zagadnienia ogólne. System Prawa Karnego*, t. 1, Warszawa 2010.
- Rodzinkiewicz M., *Pojęcie winy w prawie karnym – próba analizy krytycznej na tle ujęcia relacyjnego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1992, R. 54, z. 3.
- Sękowski M., Lipińska M., *Odpowiedzialność cywilna inspektora nadzoru inwestorskiego*, „Inżynier Budownictwa” 2019, nr 9.

Akty prawne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z 2001 r. Nr 28, poz. 319, z 2006 r. Nr 200, poz. 1471, z 2009 r., Nr 114, poz. 946).
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 - Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, z 2022 r. poz. 88, 1557, 1768, 1783, 1846, 2206).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, 1726, 1855, 2339, 2600).
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1526).
- Ustawa z dnia 10 maja 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 99, poz. 665).
- Rozporządzenie Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 29 kwietnia 2019 r. w sprawie przygotowania zawodowego do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz. U. z 2019 r., poz. 831).

Orzecznictwo

- Wyr. TK w Warszawie z dnia 15 września 1999 r., K 11/99, OTK ZU nr 6/1999, poz. 116.
- Wyr. TK w Warszawie z dnia 11 stycznia 2000 r., K 7/99, OTK ZU nr 1/2000, poz. 2.
- Wyr. TK w Warszawie z dnia 21 marca 2001 r., K 24/00, OTK ZU nr 3/2001, poz. 51.
- Wyr. TK w Warszawie z dnia 30 października 2001 r., K 33/00, OTK ZU nr 7/2001, poz. 217.
- Wyr. TK w Warszawie z dnia 22 maja 2002 r., K 6/02, OTK ZU nr 3/A/2002, poz. 33.
- Wyr. TK w Warszawie z dnia 20 listopada 2002 r., K 41/02, OTK ZU nr 6/A/2002, poz. 83.
- Wyr. TK w Warszawie z dnia 3 grudnia 2002 r., P 13/02, OTK ZU nr 7/A/2002, poz. 90.
- Wyr. TK w Warszawie z dnia 29 października 2003 r., K 53/02, OTK ZU nr 8/A/2003, poz. 83.
- Wyr. TK w Warszawie z dnia 9 października 2007 r., SK 70/06, OTK ZU nr 9/A/2007, poz. 103.
- Wyr. TK w Warszawie z dnia 1 grudnia 2010 r., K 41/07, OTK ZU 10A/2010, poz. 127.
- Wyr. TK w Warszawie z dnia 17 stycznia 2017 r., OTK ZU A2019, poz. 6; Dz. U. z 2019 r., poz. 131.
- Wyr. TK w Warszawie z dnia 9 lutego 2021 r., P 15/17, Legalis nr 2531028.
- Wyr. SN z dnia 18 lutego 2020 r., I DSK 11/19, Legalis nr 2572405.
- Wyr. SN z dnia 3 października 2015 r., V KK 232/15, OSG 2016/2/15.
- Wyr. WSA w Warszawie z dnia 10 grudnia 2009 r., VII SA/Wa 1709/09, Legalis nr 407549.
- Wyr. WSA w Warszawie z dnia 18 października 2019 r., VI SA/Wa 1078/19, Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych.

- Wyr. WSA w Gdańsku z dnia 17 maja 2023 r., II SA/Gd 978/22, *Legalis* nr 2928445.
- Wyr. WSA w Olsztynie z dnia 16 czerwca 2020 r., II SAB/OI 17/20, *Legalis* nr 2418869.
- Wyr. WSA w Warszawie z dnia 6 sierpnia 2019 r., VII SA/Wa 374/19, *Legalis* nr 2215129.
- Wyr. WSA w Warszawie z dnia 26 listopada 2021 r., VI SA/Wa 2524/21, *Legalis* nr 2662977.
- Wyr. WSA w Warszawie z dnia 7 lutego 2006 r., VII SA/Wa 1183/05, *Legalis* nr 344211.
- Wyr. SO w Sieradzu z dnia 22 sierpnia 2016 r., II Ka 96/16, Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych.
- Wyr. SO w Gliwicach z dnia 29 czerwca 2018 r., VI Ka 494/18, *Legalis* nr 2032178.
- Wyr. SO w Warszawie z dnia 7 czerwca 2011 r., VIII K 61/11, *Legalis* nr 2126307.

Construction offenses in the Polish legal system

Abstract

This article creates the issue of construction offenses in the Polish legal system. At the beginning, it analyzes the concept of crime in criminal law as an introduction to further scientific discussion. Next, the study discusses construction offenses: of thwarting the activities of architectural and construction authorities or construction supervision, performing an independent technical function in the construction without certified builder's qualifications or the right to perform an independent technical function in the construction. In addition, the text gives attention to construction offenses in the area of the obligation to maintain a building in proper technical condition or failure to ensure the safe use of a building. In conclusion, the article underlines the position of the Constitutional Tribunal in the area of Art. 91a obligatory legal act - Construction Law. The text has a brief summary. The elaboration uses the research method: doctrinal, dogmatic, dedication and comparative.

Keywords: the construction offense, building structure, the construction control and supervision, legal competence, the Constitutional Tribunal.